

Szolidaritás a végsőig

Erwin Kräutler küzdelme az indiánokért

Egy poros nevű szerzetesrendhez tartozik a 2010. évi *Alternatív Nobel-díjas*: Erwin Kräutler püspök A Drága Vér Misszionáriusa (egyházi rövidítése: CPPS). Kräutler nevetve erősíti meg: „Igen, az vagyok, szőröstül-bőröstül”, majd nagyon komollyá válik: „Rendem spiritualitása azt jelenti számomra, hogy mindig továbbhaladjak Jézus követésének útján, a végsőig. Ahogyan rendünk alapítója, *Gaspard de Bufalo* (1786-1837), egy népmisszionárius, a rablók és a kiteszítottak misszionáriusa is: Napóleon idején börtönbe került hitéhez való hűsége miatt.” Majd így folytatja: „Legfontosabb evangéliumi helyem Jn 13,1: *Eisz telosz*, a végsőig szerette övét.”

Váratlan felvilágosítás egy világhírű környezetvédőtől és az indiánok emberi jogainak harcosától, a braziliai *Indiánmissziós Tanács* (CIMI) elnökétől.

Hatan voltak testvérek, ő a legidősebb. Kisfiúként Erwinnek is segítenie kellett a hatalmas hímzőgép körül, amely kitöltötte lakásuk legnagyobb földszinti helyiségét. Az apa tanárként dolgozott a dornbirni textiliskolában, de fizetése nem volt elég a nagy család fenntartásához. 1958-ban, 18 évesen Erwin útra kelt, hogy pap legyen belőle: „Messzire akartam menni. Jól jött, hogy rendem egyes tagjai a *Rio Xingú* mentén dolgoztak.” 1965 végén, öt hónappal pappá szentelése után érkezett meg oda. A trópusi őserdőben és Amazónia alföldjén elhelyezkedő, ritkán lakott egyházmegyéje nagyobb, mint Németország, 368 000 négyzetkilométeren fekszik.

„Ha Brazília kormánya a Legfelső Bíróság óvása ellenére megépíti a *Belo Monte*-i duzzasztógátat, akkor egyházmegyémm egy része elmerül a hullámokban”, mondja keserűen Kräutler: „Kőkorszaki iparosítás fenyeget minket.” Kräutler erőszakmentesen harcol a két államközeli cég, az *Eletronorte* és az *Elektrobras* hat kilométeres gátjának megépítése ellen, amely 11 300 megawattos teljesítményével a harmadik legnagyobb lenne a világon. Számára a *juruna*, az *arará* és a *kayapo* nemzetség életteréről van szó. „Az indián népek kihalnak, ha építőmunkások tízezrei árasztják el őket, és végül elrabolják tőlük lélektől áthatott földjüket. Az indiánokat nem lehet átültetni.”

Amikor a püspök a *Belo Monte*-i gazdasági célokról és a katasztrofális környezeti következményekről beszél, akkor az Amazonas prófétája szóval meg szent haraggal: „Kit szolgál a *Belo Monte*-i áram, amely 35 millió háztartásnak lenne elég? Nem a polgárokat, ahogyan *Dilma Roussef* kormánya állítja, hanem Brazília bányászati cégeit, amelyek meg akarják hódítani az alumínium világpiacon.” Harmincezer embernek kell kitérnie az óriásgát elöl. A *Xingú*-folyó nagy kanyarulatának páratlan természeti környezetét halálra szánták. Kräutler kijelenti: „Ez a pusztító építkezés csak a kezdet. Ha *Belo Monte*-t keresztülviszik, 61 további duzzasztógát építése következik. Ennek globális következményei lesznek: a Föld zöld tüdeje károsul, s a duzzasztással létrejött tározó mélyén rothadó fák óriási mennyiségű üvegházgázt bocsátanak ki, ami nagyon rossz hatással lesz a Föld éghajlatára.”

Kräutler 1975 óta harcol a gátépítési projekt ellen. „Az ellenállás lassan bontakozott ki, és számomra kezdettől fogva fontos volt, hogy tájékoztassam az indiánokat, és megnyerjem őket az ellenállásnak.” Akkoriban Kräutler tanár és lelkipásztor volt, miközben nagybátyja, *Erich Kräutler*, szintén A Drága Vér Misszionáriusa, püspök. 1981-ben követte őt fiatal püspökként a *Xingú*-folyó mentén.

Az egyházmegye 14 plébániából és 850 bázisközösségből áll. Az új püspök fölkereste a távoli bázisközösségeket, gyalog, vagy csónakkal. Az utak járhatatlansága, a tartós esőzés vagy a malária számára nem volt visszatartó ok. Kräutler együtt ül a földön az indiánokkal. Az odafigyelésből fejlődött ki az „egyenrangúságra épülő” lelkipásztori munkája; „ez a döntő”, mondja. Mivel támadást indított a nagybirtokosok földsvársága ellen, végül a halálra keresett személyek listáján kötött ki.

Életveszélyben. Mennyire kockázatos az effajta elköteleződés? Kräutler megszakitja beszélgetésünket, kinyitja laptopját, és behívja a szomszéd egyházmegye internetes oldalát: „Tegnap Itaitubában meggyilkolták egyikünket, a fiatal Joao Chupe Primót, aki *Defensor de Natureza*, környezetvédő volt”, mondja szomorúan. Csönd áll be.

Brazil jobboldali médiumok 1987-ben rágalmozási kampányt indítottak a „kommunista püspök” ellen. Kevéssel

később az országot átszelő úton, a Transamazónicán merénylet áldozata lett: bevágott eléje egy teherautó, és szétmorzsolta a püspök kiskocsiját. Salvador atya, legszorosabb munkatársa, meghalt a volánál. Erwin atya az életéért küzdött: „33 napon keresztül csak szívószálon keresztül tudtam táplálkozni.” Hogy manapság is érzem még törött csontjait? „Igen, gyakran”, feleli Kräutler. „A hit nagy napjai voltak azok a kórházban. A tettesek összetörték a csontjaimat, de engem nem. Soha nem éreztem magam olyan gyöngének, s egyúttal Jézushoz olyan közelnek, mint a merénylet után.”

Kräutler ma is gyilkossági fenyegetések közepette él. Több közeli munkatársát is megölték már. „1982 óta dolgoztam együtt az USA-beli *Dorothy Stang* nővérrel, akit 2005-ben meggyilkoltak, mivel a 84 éves apáca védte az indiánokat és az erdőt.” Azóta a püspök minden évben feltámasztási misét mutat be *Dorothy Stang* halála napján.

„Az üzenet így hangzik: *Dorothy él!*” Ha valakit megölnék, mert Jézus követi, akkor személyének nagy kiszáradása lesz az élőkre, mondja a lelkipásztor. Kräutler „a lehető legtermészetesebbnek” tartja a felszabadítási teológiát. „Nem az akadémiai teológia a természetes. Arra a felszabadítási teológiára gondolok, amelyet mindnyájan üzünk, püspökök és lelkipásztori munkatársak: a felszabadítás és az élet forrásaként megosztjuk a Bibliát és az életünket az emberekkel – ahogyan a *Kivonulás* könyve 3,7-12-ben áll, ahol Isten elmondja, hogyan fogja a végsőig támogatni népét.”

Kemény idők: Ha győz a hatalom logikája, akkor *Belo Monte* megépül. A nagyipari fejlesztési örület diadalt ül: Kräutler korábbi politikai reményének hordozója, a *Munkáspárt* ülteti át kormányzati programmá. Brazília régóta nem szegény ország. *Belo Monte* megépítéséhez nincs szüksége külföldi pénzre, egyedül is előteremtí a tízmilliárd dollárt. Ez gyengíti az európai öko-aktivisták esélyeit, és nehezíti Kräutler harcának pozícióját. De Brazília 400 tagú püspöki kara mögötte áll.

A küzdelem szélsőségesen egyenlőtlen. De Kräutler azt mondja, amikor elbúcsúznak: „Nem adjuk föl! Brazilként azt mondom: Nem akasztom szögre a futballcipőmet!”

Thomas Seiterich